

JOANNA PIEKARSKA

orcid: 0009-0004-9980-5227

e-mail: j.piekarska@bn.org.pl

Kurs językowy dla uchodźców z Ukrainy w 2022 roku

DOI: 10.36155/RBN.54.00007

Na czwartek 24 lutego 2022 roku w Bibliotece Narodowej zaplanowano otwarcie nowych, przebudowanych i zmodernizowanych czytelni. Radosny nastrój związany z zakończeniem przebudowy i udostępnieniem nowych przestrzeni czytelniczych naszym użytkownikom zniknął wraz z pojawieniem się informacji o wybuchu wojny w Ukrainie.

Już w pierwszych dniach rosyjskiej agresji pojawiła się troska polskiego środowiska bibliotekarskiego o ukraińskie biblioteki, ich zbiory i pracowników. Traumatyczne doświadczenie strat wojennych, które dotknęły zbiory Narodowej Książnicy w czasie II wojny światowej nie pozwoliło pozostać obojętnym dyrekcji BN, ani jej pracownikom na trudną sytuację w Ukrainie. W różnych obszarach i wszelkimi dostępnymi metodami organizowano wsparcie zarówno dla bibliotek i bibliotekarzy w Ukrainie, jak i dla osób, które zmuszone były opuścić zaatakowane przez Rosję terytoria¹.

1 Szczegółowe informacje znaleźć można w raporcie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Dla Ukrainy / Допомога Україні – <https://www.gov.pl/web/kultura/pomoc-dla-ukrainy> [dostęp: 28.03.2023].

Biblioteka nie tylko organizowała i przekazywała pomoc; zajęła się również monitorowaniem dostępnych form wsparcia w różnych sferach życia, dostarczaniem informacji na ich temat, ale także diagnozowaniem potrzeb w obszarach działania bibliotek.

Jedną z najważniejszych potrzeb przybywających do Polski uchodźców było zdobycie umiejętności posługiwania się językiem polskim. Biblioteka Narodowa zachęcała do organizowania przez wszystkie typy bibliotek w Polsce kursów podstaw języka polskiego dla Ukraińców, aby zmniejszyć barierę językową w codziennym funkcjonowaniu osób, które w pośpiechu i bez przygotowania musiały opuścić swoje bezpieczne domy, szkoły i miejsca pracy. Również sama Biblioteka Narodowa podjęła decyzję o zorganizowaniu kursu języka polskiego, na poziomie podstawowym, umożliwiającym kontakt w życiu codziennym, aklimatyzację w Polsce i ewentualne podjęcie zatrudnienia w Warszawie.

Biblioteka Narodowa, której jednym z podstawowych celów, (poza działalnością kulturalną i naukową) jest prowadzenie działalności edukacyjnej, dysponuje wszelkimi niezbędnymi warunkami i narzędziami

do organizacji tego typu przedsięwzięcia; w pełni wyposażonymi salami szkoleniowymi, sprzętem elektronicznym oraz zapleczem pozwalającym na przygotowanie różnego rodzaju materiałów szkoleniowych oraz, co najważniejsze, wykwalifikowaną kadrą mającą doświadczenie w organizacji projektów edukacyjnych.

Największym wyzwaniem okazało się znalezienie lektorów, posiadających niezbędne uprawnienia oraz doświadczenie w nauczaniu obcokrajowców języka polskiego. Wiele organizacji i fundacji oferujących wsparcie uchodźcom, również uznało kursy językowe za jeden z priorytetowych obszarów pomocy – grafiki wykładowców wypełniały się zatem szybko i wiele wysiłku wymagało znalezienie osób posiadających wymagane umiejętności.

Na początkowym etapie, dużym wsparciem była współpraca z Ukraińskim Domem, który udostępnił informację o organizowanym przez Bibliotekę kursie w swoim punkcie konsultacyjnym oraz przekazywał ją zainteresowanym na infolinii. W Ukraińskim Domu była także możliwość wypełnienia karty zgłoszeniowej umożliwiającej udział w kursie. Pracownicy Fundacji okazali nam wiele życzliwości i wsparcia na etapie planowania kursu oraz pomogli w znalezieniu doświadczonych lektorów języka polskiego.

Po licznych konsultacjach zarówno wewnątrz instytucji, jak i zewnętrznych, a także po zapoznaniu się z oczekiwaniami potencjalnych kursantów wynikającymi z deklaracji złożonych w formularzach zgłoszeniowych, przyjęto następujące założenia dotyczące organizacji kursu:

- kurs będzie zawierać 30 godzin zajęć;
- zajęcia odbywać się będą w grupach nie liczniejszych niż 25–30 osób;
- w kursie uczestniczyć będą osoby powyżej 13 roku życia;
- zajęcia w dni robocze odbywać się będą dwa razy w tygodniu w godzinach popołudniowych po jednej

godzinie, w soboty trwać będą 2 godziny;

- materiały szkoleniowe będą przygotowywane przez poszczególnych lektorów i dostosowywane do potrzeb i poziomu językowego poszczególnych grup;
- zajęcia będą bezpłatne.

BN nie mogła zorganizować od razu kursów dla wszystkich chętnych kursów ze względu przede wszystkim na brak lektorów. Szczęśliwie i inne instytucje otworzyły w ślad za BN kursy języka polskiego. Pierwsze zajęcia w ramach kursu językowego rozpoczęły się 17 maja. Zgłosiło się na nie około 200 osób. Początkowo rekrutację prowadzono bazując na ankietach zgłoszeniowych udostępnionych na stronie Biblioteki Narodowej oraz dostępnych w punkcie informacyjnym. Z uwagi na ogromne zainteresowanie kursem, w kolejnym etapie przygotowana została ankieta zgłoszeniowa w formie elektronicznej, co znacznie ułatwiło proces rekrutacji, zarówno z perspektywy osób zainteresowanych uczestnictwem w kursie, jak i administratorów przedsięwzięcia.

Ogółem wpłynęło 2273 zgłoszenia (stan na 17 stycznia 2023), poziomem podstawowym zainteresowanych było 1395 osób, poziomem średniozaawansowanym 838 osób, zaawansowanym 33 osoby (kurs na poziomie zaawansowanym nie został uruchomiony z uwagi założenie, że priorytetem są zajęcia na poziomie podstawowym).

Uruchomionych zostało 27 grup – 12 w pierwszej oraz 15 w drugiej edycji kursu.

Zajęcia odbywały się na dwóch poziomach – podstawowym oraz średniozaawansowanym. Podstawą zakwalifikowania na poziom średniozaawansowany było uczestnictwo w zajęciach na poziomie podstawowym lub zaliczenie testu kompetencyjnego.

W pierwszej edycji kursu uczestniczyło 337 osób, wystawiono 131 zaświadczeń o uczestnictwie (nie wszyscy uczestnicy

zdecydowali się na egzamin końcowy). W II edycji uczestniczy 379 kursantów w 15 grupach. Daje to łączną liczbę 716 kursantów w obydwu edycjach. Zakończenie drugiej edycji planowane jest na początek marca 2023 roku.

W zdecydowanej większości w kursie uczestniczyły kobiety – było ich 588 na 716 kursantów.

Organizacją kursu zajmowały się dwie osoby: Joanna Piekarska – kierownik Zakładu Edukacji Bibliotekarskiej oraz Pavlo Bardovskyi – pracownik Zakładu Katalogowania Dziedziny, przy wsparciu Zakładu Udostępniania Zbiorów, Służby Ochrony i Zakładu Administracyjno-Gospodarczego.

W styczniu 2023 roku podjęto decyzję o zawieszeniu kursów po ukończeniu ich przez ostatnich uczestników. Nie obserwujemy obecnie nowego wpływu uchodźców z Ukrainy, zaś wcześniej przybyli znaleźli szkoły. Jeśli będzie ponownie potrzeba, BN uruchomi powtórnie akcję lekcji polskiego.

Cieszy nas dobra ocena kursów – 100% absolwentów kursu którzy wypełnili arkusze ewaluacyjne poleciłyby kurs osobom zainteresowanym nauką języka polskiego. Uczestnicy kursu ocenili jego organizację i obsługę na poziomie bardzo dobrym i dobrym (97% respondentów). Również wysoko zostały ocenione wiedza i umiejętności lektorów – 97% absolwentów oceniło je bardzo dobrze lub dobrze. Arkusze ewaluacyjne zostały wysłane do absolwentów kursów, którzy otrzymali zaświadczenie o uczestnictwie w kursie, po ich zakończeniu. Zależało nam również na tym, aby w pięknych, nowych wnętrzach BN dać namiastkę bezpieczeństwa i spokoju uchodźcom z Ukrainy.

Cieszymy się, że kursy zostały docenione przez władze państwowe Polski i Ukrainy. Szczególnym znakiem było spotkanie Agaty Kornhauser-Dudy małżonki prezydenta RP z organizatorami kursów oraz zatrudnionymi w BN uchodźcami z Ukrainy w dniu 2 września 2022 roku.